

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ความเชื่อด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของผู้ที่เป็น
โรคเบาหวาน โรงพยาบาลฮอด จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน นางอโณทัย เหล่าเที่ยง

ปริญญา พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวีลักษณ์ วรรณฤทธิ์ ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พวงพยอม ปัญญา กรรมการ

บทคัดย่อ

โรคเบาหวานเป็นโรคเรื้อรังที่เป็นปัญหาสาธารณสุขของประเทศไทย สามารถทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนที่รุนแรงได้ ความเชื่อด้านสุขภาพเป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมให้ผู้ที่เป็นโรคเบาหวานมีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมได้ การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบหาความสัมพันธ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความเชื่อด้านสุขภาพ พฤติกรรมสุขภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของผู้ที่เป็นโรคเบาหวาน โรงพยาบาลฮอด จังหวัดเชียงใหม่ การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากผู้ที่เป็นโรคเบาหวานจำนวน 217 ราย ในระหว่างเดือนมกราคมจนถึงเดือนมีนาคม 2548 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แบบสัมภาษณ์ความเชื่อด้านสุขภาพของผู้ที่เป็นโรคเบาหวาน ซึ่งสร้างโดย พวงพยอม การภิญโญ (2526) ประกอบด้วยการรับรู้ถึงโอกาสเสี่ยงต่อภาวะแทรกซ้อน การรับรู้ถึงความรุนแรงของโรค การรับรู้ประโยชน์ของการรักษา การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติ แรงจูงใจด้านสุขภาพโดยทั่วไป และปัจจัยร่วมต่าง ๆ และแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมสุขภาพของผู้ที่เป็นโรคเบาหวาน ซึ่งสร้างโดย มาลี จำนงผล (2540) ประกอบด้วยพฤติกรรมด้านบริโภค พฤติกรรมด้านเกี่ยวกับการรักษา พฤติกรรมด้านการออกกำลังกายและการพักผ่อน พฤติกรรมด้านอารมณ์และสังคม และพฤติกรรมด้านการป้องกันภาวะแทรกซ้อน

ซึ่งแบบสัมภาษณ์ความเชื่อด้านสุขภาพของผู้ที่เป็นเบาหวาน ได้ทดสอบค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ .94 และได้ทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมสุขภาพของผู้ที่เป็นโรคเบาหวาน โดยใช้เทคนิคทดสอบซ้ำได้ค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ .84 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงอันดับแบบเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อด้านสุขภาพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า แรงจูงใจด้านสุขภาพโดยทั่วไป การรับรู้ความรุนแรงของโรค การรับรู้ประโยชน์ของการรักษาอยู่ในระดับสูง ส่วนการรับรู้ถึงโอกาสเสี่ยงต่อภาวะแทรกซ้อน การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติ และปัจจัยร่วมต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

2. กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า พฤติกรรมสุขภาพด้านการบริโภค พฤติกรรมสุขภาพด้านการออกกำลังกายและการพักผ่อน พฤติกรรมสุขภาพด้านเกี่ยวกับการรักษา พฤติกรรมสุขภาพด้านการป้องกันภาวะแทรกซ้อนอยู่ในระดับเหมาะสมที่สุด ส่วนพฤติกรรมสุขภาพด้านอารมณ์และสังคมอยู่ในระดับเหมาะสมเป็นส่วนใหญ่

3. ความเชื่อด้านสุขภาพโดยรวมและพฤติกรรมสุขภาพโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กันทางบวก ($r = .186$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับบุคลากรทางด้านสุขภาพเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนส่งเสริมให้ผู้ที่ เป็นโรคเบาหวานมีความเชื่อด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

Independent Study Title Health Belief and Health Behaviors Among Persons with Diabetes Mellitus, Hod Hospital, Chiang Mai Province

Author Mrs. Anothai Laothiang

Degree Master of Nursing Science (Adult Nursing)

Independent Study Advisory Committee

Assistant Professor Dr. Taweeluk Vannarit Chairperson

Assistant Professor Dr. Paungpayom Panya Member

ABSTRACT

Diabetes mellitus is a chronic illness and important public health problem in Thailand as it can incur severe complication. Health beliefs are factors that promote appropriate health behaviors among persons with Diabetes.

The purpose of this descriptive correlational research design was to determine health belief, health behaviors, and relationships between health belief and health behavior among persons with diabetes mellitus, Hod hospital, Chiang Mai province. Purposive sampling method was used to recruit 217 type 2 diabetics between January to March 2005. The study instruments were an interview form that consisted of demographic data, Health Belief of Persons with Diabetes Mellitus Questionnaire (HBPDQM) developed by Paungpayom Kanpinyo (1983), which consisted of; perceived susceptibility, perceived severity, perceived benefits, perceived barrier, general health motivation, modifying factors, and Health Behavior of Persons with Diabetes Mellitus Questionnaire (HBHPDMQ) developed by Malee Jumnonpol (1997), which consisted of; consumption behaviors, utilization of health care services behaviors, exercise and rest behaviors, emotional and social behaviors, and prevention of complication behaviors.

The reliability of the HBPDQM was tested by using Cronbach's alpha coefficient and was .94. The reliability of the HBHPDQM was tested by using test-retest and was .84. Data were analyzed using descriptive statistics and Pearson's product moment correlation coefficient.

The results of this study revealed that:

1. The subjects had a moderate level of overall health beliefs. Considering each aspect of health beliefs, general health motivation, perceived severity and perceived benefits were at high level, while perceived susceptibility, perceived barrier and modifying factors were at a moderate level.

2. The subjects had a level of most appropriate of overall health behaviors. Considering each aspect of health beliefs, consumption behaviors, utilization of health care services behaviors, exercise and rest behaviors, prevention of complication behaviors were all at a level of most appropriate. Emotional and social behaviors were a level of almost appropriate.

3. There was a statistically significant correlation between overall health belief and health behaviors ($p < .01$, $r = .186$).

The information obtained from this study could be used as basic data by health care providers to promote health beliefs and health behaviors among persons with diabetes mellitus.